

Factsheet knelpuntenenquête obstipatie in de palliatieve fase

Achtergrond

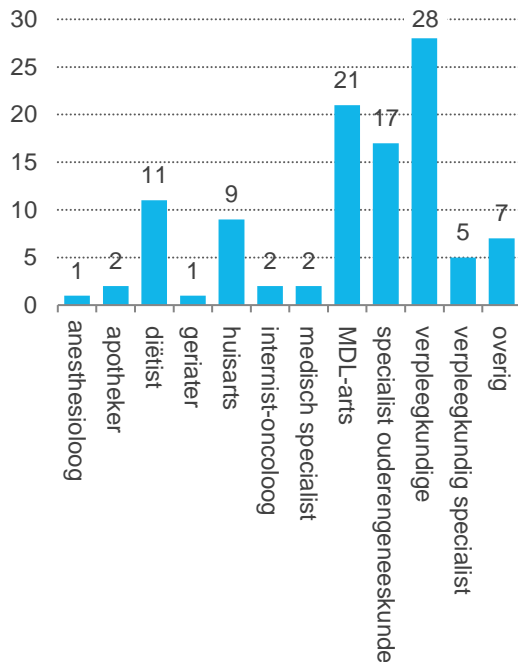
Obstipatie is een van de symptomen die regelmatig voorkomt in de palliatieve fase: bij 37% van de mensen met kanker in de palliatieve fase wordt obstipatie vastgesteld. Dat geldt ook voor mensen met hartfalen. De richtlijn obstipatie in de palliatieve fase ondersteunt zorgverleners die betrokken zijn bij de zorg van mensen met obstipatie in de palliatieve fase. De huidige richtlijn is tien jaar oud. Daarom is besloten om de richtlijn te herzien. Vertegenwoordigers van MDL-artsen, verpleegkundigen, huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde, apothekers, anesthesiologen, internisten en diëtisten werken samen om tot een actuele en toepasbare richtlijn te komen.

Knelpuntenenquête

In de zomer van 2020 is een enquête uitgezet onder zorgverleners. In deze enquête is gevraagd welke belangrijkste knelpunten in de zorg voor mensen met obstipatie in de palliatieve fase zij ervaren. Aan de hand van de resultaten van deze knelpuntenenquête is bepaald welke onderwerpen in ieder geval moeten worden beschreven in de nieuwe richtlijn.

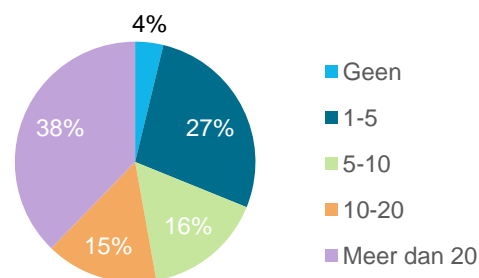
De knelpuntenenquête had de vorm van een online vragenlijst en is uitgezet via de betrokken wetenschappelijke verenigingen, social media en de leden van de richtlijnwerkgroep. Van tevoren hadden leden van de werkgroep knelpunten benoemd waar zij in hun praktijk tegenaan lopen. Op basis daarvan is een lijst met elf potentiële knelpunten gemaakt. Aan respondenten is gevraagd om een top vijf van knelpunten aan te geven. Daarnaast bevatte de enquête een aantal achtergrondvragen.

De enquête is volledig ingevuld door 106 respondenten. Zij vertegenwoordigden de volgende beroepsgroepen.

Ongeveer een derde daarvan is daarnaast consulent palliatieve zorg, kaderarts palliatieve zorg of verpleegkundige palliatieve zorg.

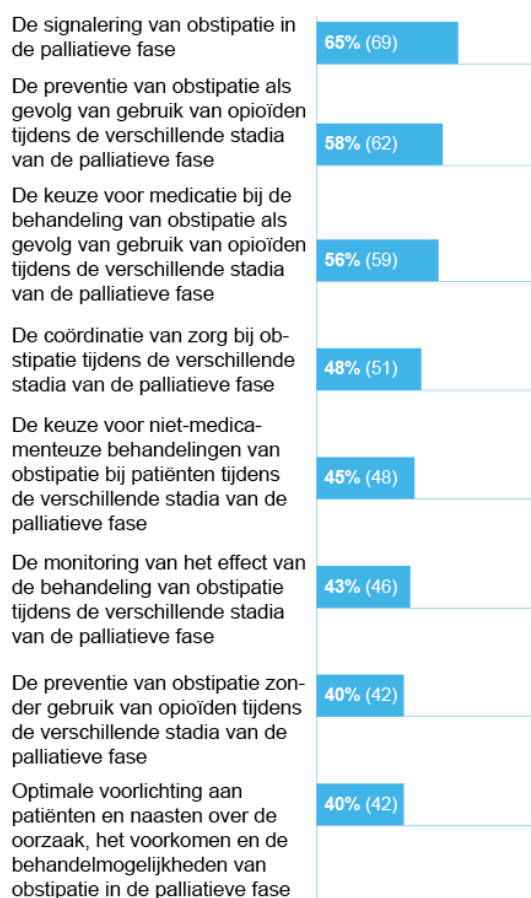
Aan respondenten is gevraagd hoeveel patiënten in de palliatieve fase met obstipatie zij gemiddeld per jaar zien.

In onderstaande tabel ziet u de knelpunten die door meer dan 40% van de respondenten zijn genoemd.

KNELPUNTEN

De signalering van obstipatie is het meest genoemde knelpunt. Een van de respondenten zegt daarover: *'Door onduidelijkheid hierover wordt obstipatie vaak onderbelicht tot het echt een groot probleem is en moeilijker op te lossen.* Een ander zegt: *Het op tijd onderkennen dat een patiënt geobstipeerd is, blijft lastig. Zeker bij afgenomen intake, afgenomen mobiliteit. Wat is dan nog normale stoelgang en wanneer herkent de patiënt zelf dat er sprake is van obstipatie?*

Veel patiënten geven zelf niet goed aan of ze wel/niet geobstipeerd zijn'.

Ook veel genoemd is de preventie van obstipatie als gevolg van opioïden. Daarover schetst een van de respondenten: *'In de (pre)terminale fase is er vaak noodzaak om opioïden te geven, maar is de orale intake en inname van laxeermiddelen problematisch. Patiënten hebben moeite met het innemen van de medicatie en voldoende vocht. Hierdoor is preventie lastiger'.*

Er zijn verschillen in het meest genoemde knelpunt bij de diverse beroepen. Zowel bij huisartsen (100%) als specialisten ouderengeneeskunde (82%) is de signalering van obstipatie het meest genoemd. Het meest genoemde (82%) knelpunt bij diëtisten is de niet-medicamenteuze behandeling van obstipatie. Bij verpleegkundigen is de preventie van obstipatie als gevolg van opioïden het meest genoemde knelpunt (67%), net als de MDL-artsen (67%). De MDL-artsen geven de coördinatie van zorg net zo vaak als knelpunt aan.

Overige knelpunten

De respondenten hadden ook de mogelijkheid om aanvullende knelpunten te benoemen. De belangrijkste aanvulling die hier werd gegeven was de focus op de terminale fase, wanneer patiënten bedlegerig zijn en orale toediening van laxantia lastig is.

Vervolg

Op basis van deze knelpuntenanalyse gaat de richtlijnwerkgroep de knelpunten proberen te beantwoorden op basis van systematisch literatuuronderzoek en hun ervaringen in de praktijk. Dit resulteert eind 2021 in een herziene richtlijn *obstipatie in de palliatieve fase*.